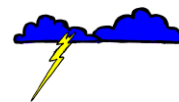

9. luokan ensimmäisen koealueen tiivistys – suomalaisten muinaisuskosta kristilliseen etiikkaan

Suomalaisten muinaisusko

- monia jumalia, joista jokaisella oli oma hallinta-alueensa
- esi-isien palvonta oli keskeisellä sijalla. Kuolleet jatkoivat kalmistossa elämää ja seurasivat kylän tapahtumia.
- kummittelevia vainajia pelättiin tulevan surmatuista äpäroistä, itsemurhaajista ja noidista
- kotipiirissä oli haltijoita

Ukko Ylijumala -
ilma, ukkonen,
maan kasvu

Tapio – metsän
jumala

Ahti – veden
jumala

Kristinuskon tulo Suomeen

- ✘ kristinuskon tuli Suomeen vähitellen, aluksi idästä
- ✘ Ruotsi valloitti Suomen alueen ns. ristiretkillä ja Suomeen tuli läntinen, katolinen kirkko
- ✘ talonpoika Lalli tappoi katolisen piispa Henrikin Köyliön järven jäällä

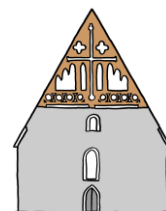

Katolinen keskiaika

- ✘ kirkkorakennuksien materiaalit olivat harmaakivi, tiili ja puu
- ✘ seinämaalaukset ja veistokset olivat "köyhien raamattu"
- ✘ keskeisintä messu eli jumalanpalvelus. Se oli latinankielinen.
- ✘ koulutus vain pojille
- ✘ luostarit olivat tärkeitä:
 - mustapukuiset dominikaanimunkit saarnasivat ja opettivat
 - harmaapukuiset fransiskaanit auttoivat köyhiä ja sairaita
 - Naantalın birgittalaisluostarissa oli sekä nunnia että munkkeja

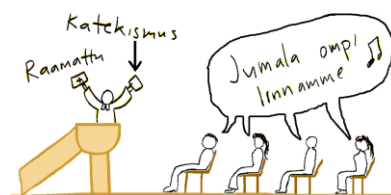
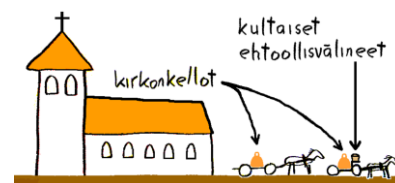

PÄLKÄNEEN RAUNIOKIRKKO
ELI PYHÄN MIKAELIN
KIRKKO

Luterilaisuuden tulo Suomeen 1500-luvulla

- ✘ Ruotsin kuningas Kustaa Vaasa keksi, että kirkolla ja luostareilla oli paljon omaisuutta. Hän rupesi itse kirkon pääksi ja side paaviin katkaistiin
- ✘ Kirkon "liika omaisuus" otettiin valtiolle (koko omaisuus)
- ✘ Mikael Agricola toteutti uskonpuhdistuksen Suomessa. Hän käänsi Uuden testamentin suomeksi ja kehitti samassa suomen kirjakielen
- ✘ jumalanpalvelus uudistui:
 - kansan kieli (suomi)
 - saarna tärkeäksi
 - virsilaulu

Moraali ja sen kehitys

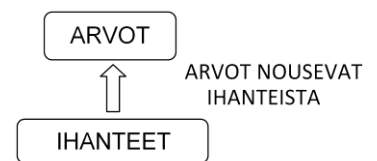
- ✘ moraali ja etiikka ovat suurin piirtein sama asia
- ✘ moraali tarkoittaa kahta asiaa:
 1. Arviontia siitä, että mikä on oikein ja mikä on väärin
 2. Velvoite tehdä hyvää ja karttaa pahaa
- ✘ elämämme on sarja valintoja. Valintojen perusta ovat arvot.
- ✘ arvot = asiat, joita pidämme tärkeinä
- ✘ normi = sääntö, jonka noudattamista ryhmä edellyttää

Etiikan pääkoulukunnat (mistä tiedämme, että onko jokin asia hyvä vai paha)

- ✘ mielialaetiikka - huomio kiinnittyy teon tekijän mielialaan (halusiko hän tehdä hyvää)
- ✘ velvollisuusetiikka - huomio kiinnittyy itse tekoon (esim. varkaus ja tappaminen ovat aina väärin)
- ✘ tilanne-etiikka - tilanteet vaihtelevat, joten emme voi antaa kaikkiin tilanteisiin sopivia ohjeita, käskyjä ja kieltoja
- ✘ seurausetiikka - huomio kiinnittyy teon seuraukseen (jos seuraus on hyvä, on teko hyvä)
- ✘ utilitarismi = meidän tulee saada mahdollisimman suuri hyöty mahdollisimman monelle

Arvot ja ihanteet

- ✘ arvot nousevat ihanteista
- ✘ Itseisarvo = asia, joka on itsessään tärkeä, esim. onnellisuus
- ✘ välinearvo = asia, jonka avulla tavoitellaan jotain muuta, esim. raha (rahalla voidaan ostaa asioita)

Kristinuskon opetus oikeasta ja väärästä

- ✘ Jokaisella ihmisellä on luonnostaan kyky tunnistaa oikea ja väärä. Tämä kyky on nimeltään luonnollinen laki. Se on omassatunnossamme.
- ✘ Jumala rakastaa ihmistä ja ihminen levittää rakkautta ympärilleen.
Katso kuva oikealla ➔
- ✘ Omilla teoillaan ihminen levittää Jumalan rakkautta lähimmäisilleen.
- ✘ Lähimmäisenrakkaus on hyvin keskeistä kristillisessä etiikassa
- ✘ Jeesuksen antamat kaksi pääohjetta:
 1. Kultainen sääntö: Tee muille, mitä tahdot muiden tekevän sinulle
 2. Rakkauden kaksoiskäsky: Rakasta Jumalaa yli kaiken ja lähimmäistäsi niin kuin itseäsi

